

LUND UNIVERSITY

Genremönster i Ministern har ordet

Regeringar rapporterar om bolag med statligt ägande

Enell Nilsson, Mona ; Rahm, Henrik

Published in:
VAKKI Publications

2021

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Enell Nilsson, M., & Rahm, H. (2021). Genremönster i Ministern har ordet: Regeringar rapporterar om bolag med statligt ägande. *VAKKI Publications*, (Workplace Communication IV), 46-62. <https://vakki.net/wp-content/uploads/2021/12/WCIV2021A3.pdf>

Total number of authors:
2

Creative Commons License:
CC BY-NC

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Workplace Communication IV

To cite this article: Enell-Nilsson, M. & Rahm, H. (2021). Genremönster i "Ministern har ordet". Regeringar rapporterar om bolag med statligt ägande. In: H. Katajamäki, M. Enell-Nilsson, H. Kauppinen-Räsänen, L. Kääntä, & H. Salovaara. Workplace Communication IV. Vaasa: VAKKI Publications 13. 46–62. Available at: <https://vakki.net/index.php/2021/12/21/workplace-communication-iv/>. ISBN 978-952-69732-0-3.

Genremönster i "Ministern har ordet". Regeringar rapporterar om bolag med statligt ägande

Mona Enell-Nilsson^a & Henrik Rahm^b

^a Akademiska enheten för marknadsföring och kommunikation, Vasa universitet

^b Språk- och litteraturcentrum, Lunds universitet

The article deals with the genre consolidated government accounts of state-owned enterprises in Finland and Sweden. More specifically, the study is focused on the subgenre the foreword of the responsible minister, which we label Statement from the Minister in analogy with Statement from the CEO in the related genre corporate annual reports. The primary data consist of Statement from the Minister in Finland and Sweden 2007–2016, thus 20 texts. The main point of departure is a genre analysis based on rhetorical moves and steps in Statement from the CEO (Skulstad 1996, 2002). The three moves are Establishing relationships, Maintaining confidence and Reinforcing the relationships. The analysis shows that the three moves and most of the steps are used in both countries. The differences are found in the realisations where strategies, expectations of future and reassurance are expressed as much in political terms as in economic terms in the analysed data. In the Swedish data, sustainability is prioritized during the whole period and connected to the political ambition to be a real model. The subgenre has found its form and content in Sweden since it exists in the present format since 1999. In the Finnish data, the variation is wider as the subgenre was introduced as late as 2007. Since it was taken out of use due to a change of the reporting format in 2017, it did not get the chance to institutionalise as a subgenre to consolidated government accounts.

Nyckelord: genremönster, retoriska drag, retoriska steg, statligt ägda bolag

1 Inledning

I Sverige och i Finland lämnar regeringarna årligen en samlad redovisning över verksamheten i bolag med statligt ägande till riksdagen. I Sverige benämns den verksamhetsberättelse och i Finland årsberättelse. I båda länderna omfattar den cirka hundra sidor text och kan liknas vid privata företags årsredovisningar på så sätt att den beskriver verksamheten i ekonomiska termer. Dokumentet har emellertid en unik karaktär eftersom den ekonomiska redovisningen är översiktlig i det att vart och ett av bolagen med statligt ägande sammanfattar sin årsredovisning på en sida. Dessa 40–50 sammanfattningar kombineras med beskrivning av bolagens samlade styrning samt politisk redovisning och politisk argumentation. Texterna är centrala för att legitimera statligt ägande som i båda länderna är föremål för mediernas och allmänhetens intresse. Det svenska materialet är dessutom av betydelse eftersom den svenska regeringen har tydliga politiska ambitioner med de statliga företagen som förebilder i hållbarhetsarbetet.

I artikeln presenteras en studie med syftet att beskriva hur retoriska drag och steg formar genremönster i ministerns förord i svenska och finska redovisningar från åren 2007–2016. Utgångspunkten är att texter med ett visst mål tenderar att struktureras enligt typiska mönster. En analys av retoriska drag och steg tydliggör i vilken ordning innehållet presenteras och hur olika innehållslement betonas. Analysen kopplas till tidigare forskning om vd:ns förord (ofta benämnt Vd har ordet) i privata företags årsredovisningar. I vd:ns förord redogörs för företagets verksamhet under det gångna både allmänt och ekonomiskt. Ministerns förord har motsvarande plats i regeringens redogörelse. I fortsättningen benämner vi förordet Ministern har ordet (se motiveringar i avsnitt 2). Forskningsfrågorna som besvaras i artikeln är:

- 1) Vilka retoriska drag och steg uppvisar Ministern har ordet i Sverige och Finland?
- 2) Vilka samband gällande form och innehåll uppvisar Ministern har ordet över tid i respektive land?
- 3) Vilka likheter och skillnader finns mellan Ministern har ordet i Sverige och Finland?

Den samlade redovisningen till riksdagen för bolag med statligt ägande hämtar innehåll och utformning från politiska texter, årsredovisningar för statligt ägda företag och årsredovisningar för privata företag. Kanske just för att den hamnar i detta textuella gränsland har den inte uppmärksammats i någon större mån inom olika forskningsfält. Företags årsredovisningar har däremot varit föremål för en rad studier och har bl.a. beskrivits som ett pågående samtal mellan företagsledningen, aktieägarna och andra intressenter (Brennan, Merkl-Davies, & Beelitz 2013, Lupu & Sandu 2017). Exempel på språkligt inriktade studier av företags årsredovisningar är t.ex. Rahm & Sandell (2016), som studerar intertextuella förhållanden i årsredovisningars goodwillkommentarer, och Rahm, Sandell & Svensson (2016) som analyserar hur vardagsspråket influerar årsredovisningarnas språk.

Några få språkligt inriktade undersökningar av riksdagens årsredovisning har presenterats i vetenskapliga artiklar. En viktig utgångspunkt för analysen som presenteras i denna artikel är Skärlund (2020) som undersöker hur hållbarhet blir både ett mål och ett medel i svenska regeringens verksamhetsberättelser 1999–2017. En annan utgångspunkt är

Rahm & Thelander (2021) som jämför verksamhetsberättelserna året innan (2014) och året efter (2016) svenska regeringen antog de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Koskela (2020) har analyserat hur de statliga tjänstemännen som är involverade i utarbetandet av årsberättelsen i Finland ser på redovisningen och processen att sammanställa den som en del av den statliga förvaltningens institutionella praxis. Vi tar också avstamp i Roininens (2019) avhandling pro gradu, som utarbetats i anknytning till projektet RegeRa. I våra litteratursökningar har vi inte funnit några språkligt inriktade studier av motsvarande redovisningar i andra länder eller internationella studier. Vi avgränsar vår studie till subgenren, Ministern har ordet, det förord som ansvarig minister skriver. Motsvarande del i företags årsredovisningar har varit i fokus för olika undersökningar som Nickerson & Groot (2005), Tengblad & Ohlsson (2006) och Sandell, Sjöblom & Svensson (2018).

Undersökningen som presenteras i denna artikel har genomförts inom ramen för forskningsprojektet RegeRa – Regeringar rapporterar om statligt ägda bolag, som är ett samarbetsprojekt mellan forskare vid Vasa universitet och Lunds universitet. Vi tackar Aktiastiftelsen i Vasa, Svensk-Österbottniska samfundet och IDO-stiftelsen för språkforskning till Hellmut Röhnischs minne för finansiellt understöd till projektet, som bl.a. möjliggjort arbetet med denna artikel.

2 Genrer, sammansatta genrer och genreanalys

Det är både svårt och knappast meningsfullt att i denna artikel strikt skilja på teori och metod med tanke på att Swales (1990) och Bhatia (1993) i lika mån kan ses som teoretiska och metodiska utgångspunkter. Båda forskarna arbetar med genreanalyser, men också med att sätta in dem i ett teoretiskt sammanhang. I sin senare forskning har Bhatia (2017) lanserat begreppet Critical Genre Analysis som syftar till "demystification of professional practice through the medium of genres" (Bhatia 2017: 9). Detta ska inte förväxlas med Critical Discourse Analysis, en inriktning som är kritisk både på ett mer övergripande och ett mer abstrakt plan samt betonar det kritiska perspektivet vad gäller samhället snarare än det professionella sammanhanget och själva texterna. Kritisk genreanalys i Bhatias anda undersöker genrebrukarnas konstruktioner, förhandlingar och bruk av genren snarare än att analysera genrer från ideologiska och institutionella perspektiv. De huvudsakliga teoretiska och metodiska utgångspunkterna har varit de genreanalyser som görs av Skulstad (1996, 2002) och som är analyser som bygger vidare på Swales (1990) och Bhatia (1993).

I fråga om begreppet genre utgår vi från Bhatias (2004: 26) definition att "[g]enres are recognizable communicative events, characterized by a set of communicative purposes identified and mutually understood by members of the professional or academic community in which they regularly occur." Vi delar också Bhatias (2004: xiv) uppfattning om att olika genrer i praktiken inte alltid är helt klart avgränsbara från varandra, utan snarare bildar ett komplext och dynamiskt fält av sammansatta genrer:

[...] we often find a wide gap between genre analyses of texts in published literature, emphasizing the integrity and purity of individual genres, and the variety of rather complex and dynamic instances of hybridized genres that one tends to find in the real world.

Genremönster i "Ministern har ordet".
Regeringar rapporterar om bolag med statligt ägande

Bhatia (2004) introducerar termen genrekoloni för att beskriva en gruppering av genrer som har ett och samma kommunikativa syfte, men som t.ex. kan ha olika målgrupper. Ett exempel är de rapporterade genrernas koloni (eng. colony of reporting genres), som omfattar genrer som rapporterar och redovisar. Det handlar t.ex. om finansiella rapporter som delårsrapporter och årsredovisningar, vetenskapliga rapporter som avhandlingar, uppsatser, artiklar samt tekniska rapporter, försäljningsrapporter osv. Bhatia (2004: 58) motiverar valet av termen genrekoloni på följande sätt:

Colonization as a process thus involves invasion of the integrity of one genre by another genre or genre convention, often leading to the creation of a hybrid form, which eventually shares some of its genre characteristics with the one that influenced it in the first place (Bhatia 2004: 58)

För vår undersökning är Bhatias (2004) term genrekoloni och diskussionen om uppkomsten och förekomsten av sammansatta genrer relevanta. De förord som vi analyserar uppvisar likheter med Vd har ordet i bolags årsredovisningar, på motsvarande sätt som regeringens årsberättelse eller verksamhetsberättelse för de statligt ägda bolagen uppvisar likheter med bolags årsredovisningar. I fråga om regeringens årsberättelse eller verksamhetsberättelse sker koloniseringen från två håll - både från finansiell rapportering och från politisk rapportering. Genren påverkas från dessa två håll och är just därför en genre i egen kraft.

En annan teoretisk utgångspunkt är begreppet diskursgemenskap som är centralt redan för Swales (1990) där det grundläggande kravet för en diskursgemenskap är de gemensamma kommunikativa målen. För årsberättelser och verksamhetsberättelser är målen att rapportera om bolag med statligt ägande, att motivera att staten har bolagsengagemang och att tydliggöra de mål och den bolagsstyrning som är centrala för staten som ägare. För de texter vi analyserar är det inte självklart vilka aktörer som ingår i diskursgemenskapen mer än de direkt uttalade mottagarna, riksdagsledamöterna. Av vårt intervjumaterial (se avsnitt 3) framgår att texterna är avsedda för en bredare publik än så, t.ex. styrelsemedlemmarna i bolagen med statligt ägande, ansvariga på departement och ministerier samt ägarna, dvs. alla medborgare i Finland och Sverige.

Årsberättelsen och verksamhetsberättelsen ser vi som en överordnad genre med specifika underordnade genrer. Vi ansluter här till Grunwalds (2004) modell för genrer och subgenrer. Han urskiljer överordnade journalistiska genrer såsom nyhetsjournalistik och bakgrundsjournalistik inom dagspress med tidningarnas egna formkategorier som undergenrer, t.ex. nyheter, notiser, reportage och analys. Den undergenre vi analyserar har ingen given beteckning utan omnämns bara som Förord respektive Ministerns inledande ord i rapporternas innehållsförteckningar. Vi väljer att benämna den Ministern har ordet i analogi med Vd har ordet i företagsredovisningar och för att tydliggöra att det inte är ett generiskt förord utan en undergenre med specifika förväntningar på innehåll och utformning. Detta kan också knytas till Swales (1990) analys av förord till avhandlingar där han visar att avhandlingsförord uppvisar kännetecknen som inte andra förord har och alltså är en egen subgenre. I vår analys ligger fokus på att analysera retoriska drag och steg i svenska och finländska Ministern har ordet från Skulstads (1996,

2002) modell som utarbetats för Vd har ordet. Modellen presenteras närmare i nästa avsnitt.

3 Material och analysmetod

Det primära undersökningsmaterialet består av sammanlagt 20 texter som vardera omfattar 1–1,5 sida, tio förord ur verksamhetsberättelsen i Sverige och tio förord ur årsberättelsen i Finland från åren 2007–2016. Den valda tidsperioden motiveras med att Ministern har ordet förekommer i Finland endast under denna tidsperiod. Bolag med statligt ägande har redovisats samlat i Sverige sedan 60-talet. Sedan 1981 görs den samlade redovisningen av regeringen till riksdagen. Från 1999 namnges genren eftersom det sedan detta årtal också ges ut en årlig verksamhetsberättelse för bolag med statligt ägande (Skärlund 2020). I Finland infördes den 2007, men år 2017 skedde en ändring som innebär att den numera ingår som bilaga 4 i regeringens generella årsredovisning, vilket innebär att statusen för redovisningen förändrats. I och med detta försvann även den ansvariga ministrarnas inledande förord från rapporteringen för de statligt ägda bolagens verksamhet. Av detta skäl har vi valt år 2016 som slutpunkt för vår jämförelse. Det riks-svenska textmaterialet omfattar sammanlagt 6799 ord och det finländska materialet 3482 antal ord för de finskspråkiga texterna respektive 4929 ord för de svenskspråkiga texterna. I analysen av det finländska materialet har vi beaktat båda språkversionerna. De svenska översättningarna av exemplen vi ger i avsnitt 4.2 härstammar från den svenska översättningen av årsberättelsen som produceras parallellt med den finska originaltexten.

Tre ministrar ansvarar för Ministern har ordet i Sverige under perioden 2007–2016: Maud Olofsson (Centerpartiet) 2007–2009, Peter Norman (Moderaterna) 2010–2013 och Mikael Damberg (Socialdemokraterna) 2014–2016. I Finland är antalet ansvariga ministrar under samma tidsperiod det dubbla. De sex ansvariga ministrarna som står bakom Ministern har ordet är Jyri Häkämies (Samlingspartiet) 2007–2010, Heidi Hautala (De Gröna) 2011–2012, Pekka Haavisto (De Gröna) 2013, Sirpa Paatero (Socialdemokraterna) 2014, Juha Sipilä (Centerpartiet) 2015 och Mika Lintilä (Centerpartiet) 2016.

Det sekundära undersökningsmaterialet är ett intervjumaterial som består av transkriberade intervjuer med involverade personer vid Statsrådets kansli i Finland och Näringsdepartementet i Sverige samt den kommunikationsbyrå som departementet samarbetade med vid tidpunkten för intervjun. Det transkriberade materialet omfattar sammanlagt 3 intervjuer (192 minuter) i Sverige och 3 intervjuer (196 minuter) i Finland. Resultaten från analysen av textmaterialet reflekteras mot intervjuerna, som belyser hur processen går till och vilka innehållsmässiga betoningar som finns med på vilket sätt i rapporteringen i de båda länderna.

Metoden som används i undersökningen är en analys av retoriska drag och steg som baserar sig på Swales (1990). Utgångspunkten är att varje drag har ett kommunikativt syfte knutet till textens övergripande kommunikativa syfte. Andra forskare, som t.ex. Bhatia (1993) och Skulstad (1996, 2002), har senare vidareutvecklat Swales' (1990) me-

Genremönster i "Ministern har ordet".
Regeringar rapporterar om bolag med statligt ägande

tod. Skulstad (2002) analyserade i sin avhandling förorden i privata bolags årsredovisningar, och i vår analys utgår vi från den s.k. RECON-modellen, Relationship and Confidence, som Skulstad utvecklat (se figur 1).

Move 1:	Establishing relationships
Optional Step A:	Salutation
Optional Step B:	Providing the background for the present scene
Step 1:	Summary statement
Step 2:	Providing figures of the company performance
Step 3:	Selecting aspects of the financial year
Move 2:	Maintaining confidence
Step 1:	Projecting the future by
Step 1A:	announcing corporate strategies, policies and objectives and/or
Step 1B:	predicting the future/looking ahead
Optional Step C:	Signalling honesty
Optional Step D:	Providing reassurance
Move 3:	Reinforcing the relationships
Step 1:	Reviewing board changes (if any)
Step 2:	Acknowledge credit to management and employees
Step 3:	Closing statement of reassurance
Step 4:	Signature

Figur 1. RECON-modellen utvecklad av Skulstad (1996: 47)

I modellen beskriver hon tre retoriska drag som hon identifierat i förorden i de privata bolagens årsredovisningar: Etablera relationer, Upprätthålla förtroende och Förstärka relationerna. Retoriska drag definierar hon som "discriminative elements of dynamic rhetorical organization which identify and capture the communicative purposes of the genre" (Skulstad 1996: 46). Dessa drag realiseras i form av olika steg som Skulstad (1996: 46) beskriver som retoriska strategier. Stegen är antingen valfria (optional steps), dvs. sådana som ibland förekommer i förorden, eller obligatoriska, dvs. sådana som alltid förekommer i förorden.

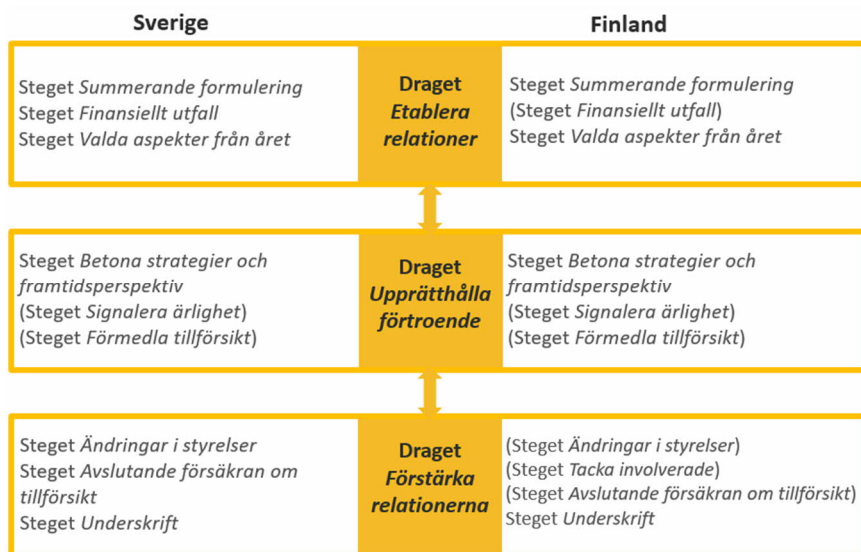
Draget Etablera relationer förekommer normalt i början av genren Vd har ordet. Draget realiseras retoriskt i tre steg som alltid finns med texterna. Det första steget är en summerande formulering som generaliserar och är en subjektiv sammanfattning av det gångna året. I det andra steget finns det generella uttrycket the company performance, vilket på svenska motsvaras av företagets finansiella utfall och är ett sammanfattande uttryck för resultat, lönsamhet och värdeutveckling. Siffror och fakta presenteras för att stödja den summerande formuleringen. I det tredje steget lyfts valda aspekter från det gångna året fram, och även här betonar Skulstad (1996: 49) att det är fråga om ett subjektivt val som t.ex. att inte kommentera negativa aspekter. Som en del av det första draget förekommer även två valfria steg. Det ena är en inledande hälsning (valfritt steg A), och det andra är att bakgrunden till nuvarande läge beskrivs (valfritt steg B). Det senare är enligt Skulstad (1996: 48–49) typiskt för en situation där man i steg 1 och 2 kommer att rapportera ett sämre resultat. Draget Upprätthålla förtroende realiseras huvudsakligen med steg 1 Skulstad (1996: 50). I hennes material sker det i form av att man informerar om företagets strategier, policyn och mål (steg 1A) och/eller genom att förutspå framtiden/se framåt (steg 1B). Skulstad (1996) skiljer på dessa med hjälp av språkliga markörer. Förutom steg 1A och/eller 1B förekommer det två valfria steg – att signalera ärlighet (steg 1C) och att förmedla tillförsikt (steg 1D). Draget Förstärka relationerna

realiseras i form av fyra olika steg. Steg 1 är att redogöra för ändringar i styrelsen om sådana förekommit. Steg 2 är att tacka ledningen och de anställda. Steg 3 är en avslutande försäkran om tillförsikt och steg 4 vd:s underskrift.

I vår analys har vi undersökt vilka av RECON-modellens drag och steg som förekommer i Ministern har ordet. Vi analyserar även texternas utveckling till form och innehåll samt intertextuella relationer. Analysen genomfördes på så sätt att textmaterialet inledningsvis kodades utgående från Skulstads (1996) kategorier och därefter granskades passager som inte direkt stämde överens utgående från innehåll och intertextualitet inom materialet. Analysen validerades genom att materialet kodades, granskades, kodades om och bearbetades flera gånger av båda författarna.

4 Genreanalys av Ministern har ordet

Analysen av Ministern har ordet i Sverige och i Finland visar att de tre retoriska dragen Etablera relationer, Upprätthålla förtroende och Förstärka relationerna förekommer i båda delmaterialen. Det finns både likheter och skillnader i hur de realiseras i form av retoriska steg i de två delmaterialen. En sammanfattning presenteras i figur 2.

Figur 2. Retoriska drag och steg i Ministern har ordet i Sverige och Finland 2007–2016

De steg som står inom parentes är valfria, dvs. de förekommer inte i alla texter i delmaterialen, medan de som inte står inom parentes är obligatoriska, dvs. de förekommer i alla texter. Vi valde att göra små modifieringar i två av Skulstads (1996) kategorier och med att stegen i vårt material är så sammanflätade att det inte gick att dra en gräns i praktiken. Det gäller steget Summerande formulering i draget Etablera relationer där vi inte skiljer på det som är bakgrund och summerande konstaterande, utan väljer en kombinerande benämning. Vi har också kombinerat två andra sammanflätade steg i draget Upprätthålla förtroende och benämnt det Betona strategier och framtidsperspektiv. Den största modifikationen i Skulstads (1996) modell gäller ordningsföljden på dragen och stegen där vi valt att avstå från numrering. Istället visar vi med pilar i figuren att det inte

finns en allmänt given ordningsföljd, utan att delmaterialen präglas av variationer i fråga om stegens inbördes ordning.

Resultaten av analysen av de två delmaterialen presenteras och jämförs närmare i avsnitt 4.1 och 4.2. Inledningsvis kan vi allmänt konstatera att det också finns tydliga skillnader i innehåll i jämförelse med Vd har ordet, även om vi talar om samma retoriska drag och steg. Då det gäller ett enskilt företag är det t.ex. viktigt och vanligt att tala om företagets strategi och policy samt framtida perspektiv. I vårt material är det tydligt att ett övergripande perspektiv är det som presenteras i Ministern har ordet, dvs. betoningen ligger bl.a. på strategier för statligt ägande eller övergripande nationella linjdragningar. Ministern har ordet karaktäriseras därför både i Sverige och i Finland av en övergripande politisk nivå både för att motivera och skapa förtroende för statligt ägande i allmänhet och för politiska målsättningar på en allmän nivå för företagande, alltså även privat. I de flesta fall handlar det om att upprätthålla förtroende på en övergripande nivå och det kan på så vis kopplas till de olika stegen inom draget Upprätthålla förtroende.

4.1 Genreanalys av Ministern har ordet i Sverige

Ministern har ordet omnämns som förord i innehållsförteckningarna till de svenska verksamhetsberättelserna. Subgenren har dock unika överskrifter nio av de tio åren utom 2007 då överskriften är den generiska Förord. Överskrifterna tar fasta på ekonomiska aspekter, det statliga ägandet, både det statliga ägandet och värdeskapande, hållbarhet och värdeskapande eller är mer allmänt hållna. Redovisningen är professionellt strukturerad och formgiven och har uppenbara yttre likheter med större företags ambitiösa årsredovisningar. Detta bekräftas också i vår intervju med kommunikationsbyrå:

Ja så är det med alla årsredovisningar som vi gör att det är mycket som är, det är samma segment som ska redovisas men så händer saker under åren. Samma strategi kanske men att man liksom skruvar lite och skriver tydligare, skriver om, skriver nytt. (PL och SKR/RÅD SE 2019)

De tre stegen Summerande formulering, Finansiellt utfall och Valda aspekter från det finansiella året i draget Etablera relationer förekommer samtliga år i det svenska materialet liksom steget Betona strategier och framtidsperspektiv i draget Upprätthålla förtroende. Stegen Avslutande försäkran om tillförsikt och Underskrift i draget Förstärka relationerna är också obligatoriska, medan den ansvarige ministern i åtta av tio verksamhetsberättelser redogör för förändringar i bolagsstyrelserna. Steget Summerande formulering återfinns i början, ofta i ingressen som i följande:

- (1) 2008 har på flera sätt varit både ett händelserikt och dramatiskt år. I slutet av året byttes högkonjunktur mot internationell finansiell kris och allmän ekonomisk nedgång med stor påverkan på svenska företag och arbetsmarknad. (SE 2008)

Ett ekonomiskt perspektiv är välbekant från detta steg i Vd har ordet. Den summerande formuleringen i ingressen tar sig lika ofta ett annat uttryck där de statligt ägda företagen och målsättningarna för dem står i fokus som i exempel 2. Lika vanligt är dock att ingressen utgörs av Finansiellt utfall som i exempel 3:

- (2) Regeringen förvaltar de statligt ägda bolagen på uppdrag av riksdagen. Bolagen ägs ytterst av det svenska folket. Ett hållbart värdeskapande syftar till att säkerställa anständiga affärer och att bibehålla eller öka värdet på bolagen och är därför en betydande angelägenhet i ägarstyrningen. (SE 2012)
- (3) År 2014 stärktes resultatet för statens bolag. Förbättrade resultat i Akademiska Hus, SBAB och Svedavia stärkte totalresultatet med drygt 3 miljarder kronor. Vattenfalls resultat belastas av nedskrivningar. Fallande järnmalmspriser och ökade kostnader för samhällsomvandlingen i främst Kiruna belastar LKAB:s resultat. (SE 2014)

I Upprätthålla förtroende är som nämnts Betona strategier och framtidsperspektiv ett obligatoriskt steg. Norman lyfter fram alliansregeringens ideologiska perspektiv, något som upprepas till innehåll och till stora delar i formuleringarna från ett år till ett annat:

- (4) Staten väntas även i fortsättningen vara en stor bolagsägare, även om regeringen som princip anser att staten inte ska äga företag som verkar på kommersiella marknader med fungerande konkurrens. (SE 2012)
- (5) Staten väntas även framgent vara en stor bolagsägare. Som princip anser emellertid regeringen att staten inte ska äga företag som verkar på kommersiella marknader med fungerande konkurrens. (SE 2013)

Det är dock viktigt att understryka att hållbarhet inte är en ideologisk skiljelinje mellan alliansregeringarna 2008–2014 och den rödgröna regeringen 2014–2016, vilket framgår av detta citat om hållbarhetsredovisning som också representerar Betona strategier och framtidsperspektiv:

- (6) I november 2007 beslutade regeringen som första land i världen att alla företag med statligt ägande skulle presentera en hållbarhetsredovisning enligt GRI:s internationella riktlinjer. (SE 2009)

I Förstärka relationerna kombineras steget Avslutande försäkran om tillförsikt med steget Signalera ärlighet från draget Upprätthålla förtroende. Här finns också exempel på textuellt återbruk genom likartade formuleringar som de inledande meningarna 2007 och 2011 (liksom även 2009 och 2010):

- (7) Självfallet finns det mer att göra. Exempelvis vill jag se fler kvinnor och personer med annan etnisk bakgrund på ledande befattningar i företagen. (SE 2007)
- (8) Men det finns mer att göra. Personer med olika erfarenheter, ålder och bakgrund behövs för att öka kompetensen i styrelser och företagsledning. Exempelvis vill regeringen se fler personer med en annan etnisk bakgrund på ledande befattningar. (SE 2011)

Båda ministrarna understryker alltså att det finns mer att göra. Ömsom betonas kvinnor, ömsom personer med annan etnisk bakgrund, ömsom det bredare personer med olika erfarenheter, ålder och bakgrund. Det finns också återkommande formuleringar som mer konkret uttrycker regeringens strävan att vara föredöme för privata företag genom att öka andelen kvinnor i styrelserna, dvs. steget Redogörelse av ändringar i styrelser.

Genremönster i "Ministern har ordet".
Regeringar rapporterar om bolag med statligt ägande

Det finns åtskilliga exempel på fraser som återbrukas mellan åren såsom kompetenta kvinnor, kvalificerade kvinnor, beredda att ta ansvar, när man väl anstränger sig för att finna dem och meningar som Här är statligt ägda företag verkliga föredömen. Det kan tolkas som överraskande att det finns stora likheter även 2010 när en ny minister, Peter Norman, har tillträtt. Eller så kan detta snarare ses som en naturlig kontinuitet mellan ministrarna i alliansregeringarna 2006–2014. Denna tolkning bekräftas av de intervjuade på Näringsdepartementet, portföljcontrollern och enhetschefen:

Sen så har vi ju tagit små kliv hela vägen fram till, ja egentligen sista stora klivet var att vi la till Agenda 2030 i ägarpolitiken och då har ju det gått från alliansregering till socialdemokrater och miljöpartiet. De tog över och fortsatte hållbarhetsarbetet, det är ingen som motsätter sig det. (PC och EC SE 2019)

Ambitionen att de statligt ägda företagen ska vara föredöme med ökad andel kvinnor i på ledande positioner är alltså densamma för Damberg 2014 och kopplas till hållbarhetsanalys och hållbarhetsmål, se exempel 9. Citatet kan läsas som att jämställdhetsarbetet blir mindre tydligt när mätbara mål som andelen kvinnor i styrelserna inte nämns. Samtidigt kan det läsas som att jämställdhetsarbetet lyfts till en högre nivå genom att betona att det är en del av hållbart företagande.

(9) Nytt från 2015 är en hållbarhetsanalys som kopplas till de ekonomiska målen och uppdragsmålen. Denna analys syftar till att belysa relevanta risker och möjligheter inom hållbart företagande, exempelvis avseende klimatpåverkan, jämställdhet, mänskliga rättigheter och arbetstagares rättigheter. (SE 2014)

Texten för år 2016 sticker ut i det svenska materialet, och vår analys visar att det återspeglar en utveckling av Ministern har ordet under det decennium som har undersökts. Ingressen utgörs av steget Summerande formulering. Det är det mest utarbetade steget under perioden genom ett inkluderande vi i nominalfrasen vi som bor i Sverige. Detta vi återkommer också i parallellismen när vi hämtar ut vår medicin, när vi tar tåget till släkten, när vi laddar vår bil, är vi sätter på teven eller när vi tar ett bolån. Som nämnts ovan finns mycket av kontinuitet över åren och mellan de tre ministrarnas texter såsom ambitionen att bolag med statligt ägande ska tjäna som föredömen, något som nämns redan 2008. 2015 och 2016 blir det särskilt tydligt eftersom Damberg lyfter fram att den svenska regeringen 2015 undertecknade Agenda 2030 och skärpte ambitionerna för hållbarhetsarbetet. Värt att notera är också att 2016 är det enda året med politiska markeringar mot andra politiska partier, närmare bestämt i form av en ironisk politisk gliring åt alliansregeringens ideologiskt drivna privatiseringar av statligt ägda företag under föregående mandatperiod:

(10) Denna regering drivs inte heller av en privatiseringsagenda utan har ett pragmatiskt förhållningssätt till portföljens sammansättning. (SE 2016)

Det sista stycket i Dambergs förord för 2016 utgörs av steget Avslutande försäkran om tillförsikt. Detta är det enda året där de statligt ägda företagen skrivs fram som en del av det svenska näringslivet i det här steget.

4.2 Genreanalys av Ministern har ordet i Finland

Ministern har ordet benämns som Ministerns inledande ord i innehållsförteckningarna i alla de finländska rapporterna utom i 2016 års rapport då den benämns Ministerns hälsning. Åren 2007–2012 är Ministerns inledande ord också den överskrift som används i själva texterna. Som framgår av det finländska intervjumaterialet (RA FIN 2019) har en extern kommunikationsbyrå under åren 2013–2016 ansvaret för layouten, och rapporterna skiljer sig därför i fråga om form åt från de tidigare rapporterna. Det syns bland annat i att subgenren inkluderar ett foto av den ansvariga ministern och unika överskrifter på samma sätt som är typiskt i det svenska materialet. I det finländska materialet gäller samtliga fyra unika överskrifter någon aspekt av det statliga ägandet. En ingress finns med direkt efter den unika överskriften åren 2014 och 2016 men saknas 2013 och 2015. Layoutförändringen 2013 medför även att rapporterna 2013–2016 skiljer sig åt från de tidigare på så sätt att ett inledande ord av överdirektören, benämnt Överdirektörens översikt, finns inledningsvis i rapporten, direkt efter (2013, 2015, 2016) eller före (2014) Ministern har ordet.

Som framgår i figur 2 ovan förekommer stegen Summerande formulering och Valda aspekter från det finansiella året i draget Etablera relationerna samtliga undersökta år. Exempel 11 är ett typiskt exempel på en summerande inledande formulering i det finländska materialet:

- (11) År 2010 var en tid av spirande tillväxt efter en tung ekonomisk recession. I Finland såg vi relativt goda tillväxtsignaler, men i en internationell jämförelse nådde vi inte upp till den allra mest lovande nivån. Som en exportberoende stat är vi följaktligen beroende av den internationella ekonomiska konjunkturen. Detta återspeglades under det gångna året också i de statsägda bolagens utveckling. (FIN 2010)

Åren 2014 och 2016, då en ingress ingår, utgör ingressen den summerande formuleringen. Valda aspekter från året presenteras ofta i den första delen av texten. De presenteras ibland tillsammans med konstateranden som kan kategoriseras som strategiska linjedragningar och därmed som steget Betona strategier och framtidsperspektiv i draget Upprätthålla förtroende:

- (12) Alla processer har gått framåt. Beträffande skatterapporteringen har man under våren tagit ett viktigt steg. Inom statsrådet har det fattats beslut om att alla bolag i vilka staten är majoritetsägare ska redovisa sina skatter i rapporterna om företagsansvaret. (FIN 2013)

De valda aspekterna från det gångna året fungerar på det här sättet i flera av de finländska texterna som en koppling mellan dragen Etablera relationer och Upprätthålla förtroende. Steget Finansiellt utfall i draget Etablera relationer förekommer i de finländska texterna under åren 2009–2012 men inte i de övriga texterna. I det här avseendet skiljer sig det finländska materialet från det rikssvenska där steget är obligatoriskt. När steget finns med ser det t.ex. ut på följande sätt:

Genremönster i "Ministern har ordet".
Regeringar rapporterar om bolag med statligt ägande

- (13) Utdelningen till staten från de bolag som står under statsrådets kanslis ägarstyrning ökade 2012 till 1,3 miljarder euro. Merparten av beloppet utgjordes av utdelningen från Solidium Oy som ökade till 800 miljoner euro. (FIN 2012)

Draget Upprätthålla förtroende karaktäriseras i de finländska texterna av steget Betona strategier och framtidsperspektiv som finns med i samtliga texter. Som framgick av exempel 12 ovan kombineras de mera generella strategiska linjedragningarna med att valda aspekter från året lyfts fram. Steget präglas i övrigt i de finländska texterna av ett övergripande perspektiv där strategier för statligt ägande betonas:

- (14) Statens ägarpolitik är långsiktig och kräver ett parlamentariskt engagemang som sträcker sig över mandatperioderna. För att säkerställa ett kontrollerat genomförande av förändringen och stärka riksdagens roll, tillsätts en parlamentarisk delegation i samband med statsrådets kansli. Dess uppgift är att bistå med rådgivning i generella frågor gällande verksamhetspolitiken för statens bolagsägande, ägarstyrningens verksamhetsprinciper och gränserna för riksdagens befogenheter. Bolags-specifika frågor ansvarar delegationen inte för. (FIN 2015)

Hållbarhet finns med i de finländska texterna som ett tema bland andra då det gäller strategiska linjer. Den term som används är företagsansvar, vilket också är den term som normalt används för hållbarhetsredovisning på svenska i Finland. Det introduceras 2011 av Hautala (De Gröna) och finns omnämnt kort i nästan alla texter efter det, men det betonas inte alls lika starkt som i de rikssvenska texterna. Även i intervjumaterialet beskrivs hållbarhet som ett tema bland andra (RA FIN 2019). I draget Upprätthålla förtroende förekommer dessutom steget Signalera ärlighet och Förmedla tillförsikt i de flesta av texterna men inte i alla. År 2014 sticker ut i det finländska materialet på så sätt att ärlighet signaleras direkt i inledningen efter ingressen av den ansvariga ministern Paatero:

- (15) Också under min korta period har jag flera gånger stött på en situation där jag har blivit tvungen att fundera över hur man kombinerar rollen som politiker och verksamhetsprinciperna för statens ägarstyrning. Kan en minister ingripa i ett statligt bolags kollektivavtalsförhandlingar för att en strejk som åsamkar omfattande skador på exportindustrin ska kunna undvikas? (FIN 2014)

Steget Signalera ärlighet handlar ofta i de finländska texterna om att man erkänner problem och utmaningar som gäller statligt ägande som har diskuterats i offentligheten, se exempel 16. Ett exempel på steget Förmedla tillförsikt som en del av draget Upprätthålla förtroende finns i texten för år 2016 i exempel 17:

- (16) Den diskussion kring statens ägande som pågår om olika typer av hemliga arrangemang blir lugnare först då företagen själva öppet redogör för sina förehavanden. Företagens åtgärder måste tåla offentlighet – naturligtvis med beaktande av företags-hemligheten. (FIN 2011)
- (17) De bolag som innehas av Solidium spelar en viktig roll för hela Finlands ekonomi. Ett aktivt ägande tar sikte på att utveckla bolagen och påverkar därmed samhällsekonomin, sysselsättningen och bolagens tillväxt positivt. (FIN 2016)

Draget Förstärka relationerna uppvisar störst variation i det finländska materialet då det gäller hur det realiseras i form av olika steg. Steget Underskrift finns i alla texter i form av ministerns namn, dock inte som handskriven namnteckning som i de rikssvenska texterna. Steget Ändringar i styrelser förekommer i två texter. I båda fallen handlar det om att ministern kommenterar hur jämställdheten mellan könen har utvecklats i företagets styrelser. Steget Tacka involverade finns med i tre av texterna. Steget Avslutande försäkran om tillförsikt är det som förutom underskriften förenar merparten av de finländska texterna i draget Förstärka relationerna. Ett exempel där det kombineras med steget Tacka involverade finns i 2015 års text:

- (18) Jag vill tacka alla intressentgrupper för framgångsrik skötsel av statens bolagsinnehav år 2015 och jag tror på en ännu framgångsrikare framtid i och med de nya riktlinjerna. (FIN 2015)

Avslutningsvis kan nämnas att återkommande formuleringar inte är lika typiska i det finländska materialet som i det rikssvenska. Det finns endast ett par exempel på meningar med en identisk formulering i de finskspråkiga texterna. De förekommer i centerpartisterna Sipiläs (2015) och Lintiläs (2016) texter. De svenska översättningarna av de två texterna skiljer sig dock åt och samma intertextuella samband finns därför inte i de svenskspråkiga versionerna. En annan skillnad jämfört med det rikssvenska materialet är att de finländska texterna i inledningen av den undersökta tidsperioden har metatextuella avsnitt som inte förekommer i de rikssvenska texterna. Det handlar om att ministern som en del av texten presenterar genren, dvs. årsberättelsen. Det här är speciellt tydligt i den första texten från år 2007, men det förekommer även i 2008 och 2009 års texter, och kan ses som ett tecken på att genren är så pass ny i den finländska kontexten att en del av Ministern har ordet avsätts för att introducera eller presentera genren.

5 Avslutande diskussion

Vår analys visar att Ministern har ordet i Sverige och Finland uppvisar alla tre retoriska drag som beskrivs i RECON-modellen. Upprätthålla förtroende dominerar i förorden i Sverige, medan Förstärka relationerna upptar lite utrymme. I Sverige bygger Upprätthålla förtroende i stor utsträckning på argumentation kring hållbarhet, något som inleds med kravet på hållbarhetsredovisning för bolag med statligt ägande 2007 (för större privata företag sedan 2017) och förstärks efter undertecknandet av Agenda 2030. I Finland förekommer hållbarhet som en aspekt bland andra i detta drag från och med 2011 framåt. Samma år nämns även diversifierade styrelser och andelen kvinnliga styrelseledamöter i Finland för första gången, men även detta spelar en liten roll i det finländska materialet och nämns endast i ett par av texterna. Ett övergripande perspektiv präglar materialet i båda länderna, vilket även gäller hur draget Upprätthålla förtroende realiserar. Vår analys visar vidare att subgenren Ministern har ordet utvecklats över tid i både länderna. Speciellt i Finland är en utveckling tydlig från de tre första åren då genren årsberättelse är ny och Ministern har ordet i Finland innehåller metatextuella hänvisningar, dvs. att subgenren introducerar och presenterar genren.

I Finland är variationen mellan de olika texterna större både då det gäller vilka drag som dominerar och vilka steg som realiserar. En förklaring till skillnaderna mellan förorden i

Sverige och Finland kan ligga i att det handlar om en etablerad genre i Sverige eftersom den här typen av redovisning har funnits i sin nuvarande form sedan 1999. I Finland gjordes den första redovisningen först 2007, och i och med en ändring i rapporteringsformatet 2017 togs subgenren ur bruk. Det finns med andra ord en starkare institutionalisering av genren i Sverige än i Finland, där man kan säga att subgenren försvann innan den hunnit institutionaliseras. En annan möjlig förklaring är att större bolags årsredovisningar i Sverige är en modell för verksamhetsberättelsen. I intervjumaterialet från Finland nämns inte de privata bolagens redovisningar som någon modell, utan det betonas att årsberättelsen primärt är en riksdagshandling då den i första hand riktar sig till riksdagsledamöterna. I samma riktning går de involverade finländska aktörernas konstaterande (HR FIN 2019) att redovisningen fick en högre status då den 2017 upptogs som en del av hela regeringens årsredovisning. I Sverige är det svårt att tänka sig att den professionellt layoutade produkten skulle utvecklas i den riktningen.

Intertextuella samband inom den analyserade tidsperioden förekommer framför allt i det rikssvenska materialet. I det finskspråkiga materialet finns det ett par exempel på identiska formuleringar som återkommer, men det är färre intertextuella kopplingar än i det rikssvenska materialet. En förklaring kan vara de tätare ministerbytena i Finland jämfört med Sverige eftersom det är dubbelt så många ministrar i Finland som står bakom texterna. En annan förklaring kan vara den politiska enigheten över tid i Sverige i fråga om hållbarhetsarbete och strävan att öka andelen kvinnor på ledande positioner inom de statliga företagen. De intertextuella kopplingarna saknas i de svenskspråkiga versionerna i Finland då översättningen av de identiska finska formuleringarna varierar.

Ett intressant framtida forskningsperspektiv skulle vara att närmare analysera intertextuella och innehållsliga samband mellan subgenren Ministern har ordet och andra subgenrer i redovisningen. En annan intressant utvecklingsmöjlighet är att inkludera Ministern har ordet även från andra länder i analysen. Redovisning för verksamheten för statligt ägda bolag görs i många olika länder, vilket öppnar upp för intressanta bredare jämförande frågeställningar.

Källförteckning

Undersökningsmaterial

- FIN 2007 = Avdelningen för ägarstyrning. Årsberättelse 2007–2008 (2008). Tillgänglig: https://valtioneuvosto.fi/documents/10616/1108389/OMO_vuosikertomus_2007-2008_sv_Word.pdf/e2b56d9a-1d2d-45fd-8e53-a7a5d8e6f9ad (citerad 14.1.2019).
- FIN 2008 = Statsrådets kansli. Avdelningen för ägarstyrning. Årsberättelse 2008 (2009). Tillgänglig: <https://mmm.fi/documents/10616/7796306/2008+%C3%85rsber%C3%A4ttelse/b55d7076-812c-4819-965d-d3eb2c2337ca?version=1.1> (citerad 14.1.2019).
- FIN 2009 = Statsrådets kansli. Avdelningen för ägarstyrning. Årsberättelse 2009 (2010). Tillgänglig: <https://vnk.fi/documents/10616/7796306/2009+%C3%85rsber%C3%A4ttelse/113d47a8-198e-4b77-b909-8dd55ab0edab?version=1.1> (citerad 14.1.2019).
- FIN 2010 = Statsrådets kansli. Avdelningen för ägarstyrning. Årsberättelse 2010 (2011). Tillgänglig: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79355/O0211_Statsr%

- c3%a5dets%20kansli%20avdelningen%20f%c3%b6r%20c3%a4garstyrning%20c3%a5rsber%c3%a4ttelse%202010.pdf?sequence=1&isAllowed=y (citerad 14.1.2019).
- FIN 2011 = Statsrådets kansli. Avdelningen för ägarstyrning. Årsberättelse 2011 (2013). Tillgänglig: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79445/O0212_Statsr%c3%a5dets%20kansli%20avdelningen%20f%c3%b6r%20c3%a4garstyrning%20c3%a5rsber%c3%a4ttelse%202011.pdf?sequence=1&isAllowed=y (citerad 14.1.2019).
- FIN 2012 = Statsrådets kansli. Avdelningen för ägarstyrning [sic!]. Årsberättelse 2012 (2013). Tillgänglig: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79534/J0613_OM_vsk_sv.PDF?sequence=1&isAllowed=y (citerad 14.1.2019).
- FIN 2013 = Statens ägarstyrning. Årsberättelse 2013 (2014). Tillgänglig: <https://vnk.fi/documents/10616/7796306/2013+%C3%85rsber%C3%A4ttelse/61ce0f7f-a579-46fa-af41-573908edb45c?version=1.1> (citerad 14.1.2019).
- FIN 2014 = Statens ägarstyrning. Årsberättelse 2014 (2015). Tillgänglig: <https://vnk.fi/documents/10616/7796306/2014+%C3%85rsber%C3%A4ttelse/989b19d9-c2cf-49f1-b6cb-ae51774cce4e?version=1.1> (citerad 14.1.2019).
- FIN 2015 = Statens ägarstyrning. Årsberättelse 2015 (2016). Tillgänglig: <https://vnk.fi/documents/10616/7796306/2015+%C3%85rsber%C3%A4ttelse/c839769b-329d-497e-8adb-e410c7ffd818?version=1.1> (citerad 14.1.2019).
- FIN 2016 = Statens ägarstyrning. Årsberättelse 2016 (2017). Tillgänglig: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80052/VOO_2016_sv_low_.pdf?sequence=1&isAllowed=y (citerad 14.1.2019).
- HR FIN 2019 = Intervju med huvudredaktören för publikationer vid Statsrådets kansli, Statsrådets kansli, 24/10 2019, 90 minuter.
- PC och EC SE 2019 = Intervju med portföljcontroller och enhetschef, Näringsdepartementet, Sverige, 18/3 2019, 60 minuter.
- PK FIN 2019 = Intervju med publikationskoordinator vid Statsrådets kansli, Statsrådets kansli, 24/10 2019, 46 minuter.
- PL och SKR/RÅD SE 2019 = Intervju med projektledare och skribent/rådgivare, kommunikationsbyrå, Sverige, 29/4 2019, 74 minuter.
- PS SE 2019 = Intervju med politiskt sakkunnig, Näringsdepartementet, Sverige, 21/10 2019, 58 minuter.
- RA FIN 2019 = Intervju med representant för Avdelningen för ägarstyrning, Statsrådets kansli, 24/10 2019, 60 minuter.
- SE 2007 = Verksamhetsberättelse för bolag med statligt ägande 2007 (2008). Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/rapporter/2008/07/n8010/> (citerad 14.1.2019).
- SE 2008 = Verksamhetsberättelse för bolag med statligt ägande 2008 (2009). Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/rapporter/2009/07/n9037/> (citerad 14.1.2019).
- SE 2009 = Verksamhetsberättelse för bolag med statligt ägande 2009 (2010). Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/rapporter/2010/07/n2010.22/> (citerad 14.1.2019).
- SE 2010 = Verksamhetsberättelse för bolag med statligt ägande 2010 (2011). Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/rapporter/2011/06/verksamhetsberattelse-for-foretag-med-statligt-agande-2010/> (citerad 14.1.2019).
- SE 2011 = Verksamhetsberättelse för bolag med statligt ägande 2011 (2012). Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/rapporter/2012/06/fi-20125/> (citerad 14.1.2019).
- SE 2012 = Verksamhetsberättelse för bolag med statligt ägande 2012 (2013). Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/rapporter/2013/06/fi-20135/> (citerad 14.1.2019).
- SE 2013 = Verksamhetsberättelse för bolag med statligt ägande 2013 (2014). Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/rapporter/2014/06/verksamhetsberattelse-for-foretag-med-statligt-agande-2013/> (citerad 14.1.2019).

Genremönster i "Ministern har ordet".
Regeringar rapporterar om bolag med statligt ägande

- SE 2014 = Verksamhetsberättelse för bolag med statligt ägande 2014 (2015). Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2015/06/verksamhetsberattelse-for-foretag-med-statligt-agande-2014/> (citerad 14.1.2019).
- SE 2015 = Verksamhetsberättelse för bolag med statligt ägande 2015 (2016). Tillgänglig: <http://www.regeringen.se/rapporter/2016/06/verksamhetsberattelse-for-bolag-med-statligt-agande-2015/> (citerad 14.1.2019).
- SE 2016 = Verksamhetsberättelse för bolag med statligt ägande 2016 (2017). Tillgänglig: <http://www.regeringen.se/rapporter/2017/06/verksamhetsberattelse-for-bolag-med-statligt-agande-2016/> (citerad 14.1.2019).

Litteraturförteckning

- Bhatia, V. K. (1993). *Analysing genre. Language Use in Professional Settings*. London & New York: Longman.
- Bhatia, V. K. (2017). *Critical genre analysis: investigating interdiscursive performance in professional practice*. Milton Park, Abingdon & Oxon: Routledge.
- Bhatia, V. K. (2004). *Worlds of Written Discourse: A Genre-Based View*. London: Continuum.
- Brennan, N. M., Merkl-Davies, D. M., & Beelitz, A. (2013). Dialogism in corporate social responsibility communications: Conceptualising verbal interaction between organisations and their audiences. *Journal of Business Ethics* 115(4), 665–679.
- Grunwald, E. (2004). De journalistiske avisgenerer. I: K. Teilmann (Red.) *Generer på kryds og tværs* Odense: Syddansk Universitetsforlag. 161–185.
- Koskela, M. (2020). Institutionaalista tekstilajia laatimassa – Valtionhallinnon henkilöstön näkemyksiä vuosikertomuksen synnystä. Teoksessa: H. Hirsto, M. Enell-Nilsson, H. Kauppinen-Räisänen & N. Keng (Toim.). *Workplace Communication III*. Vaasa: VAKKI Publications 12. 32–45. Saatavilla: https://vakki.net/wp-content/uploads/2021/01/VAKKI2020_Koskela_PDF_korjattu111.pdf (lainattu 29.4.2021).
- Lupu, I., & Sandu, R. (2017). Intertextuality in corporate narratives: A discursive analysis of a contested privatization. *Accounting, Auditing & Accountability Journal* 30(3), 534–564.
- Nickerson, C. & de Groot, E. (2005). Dear shareholder, dear stockholder, dear stakeholder: The business letter genre in the annual general report. In: Gillaerts, P. & Gotti, M. (Eds.). *Genre Variation in Business Letters*. Bern: Peter Lang AG. 325–346.
- Rahm, H. & Sandell, N. (2016). Att legitimera priset på förvärvat företag Intertextuella förhållanden i goodwillformuleringar. *Sakprosa* 8(3), 1–33.
- Rahm, H., Sandell, N. & Svensson, P. (2016). Räkna med språk: Om årsredovisningens vardags-språk. *Organisation & Samhälle Svensk företagsekonomisk tidskrift* 2016(1), 32–35.
- Rahm, H. & Thelander, Å. (2021). A new narrative about sustainability or a sustainable narrative? Legitimation practices in consolidated government accounts before and after Agenda 2030. *Fachsprache Journal of Professional and Scientific Communication* 43(1–2), 2–21.
- Roininen, H. (2019). Kun julkinen ja yksityinen kohtaavat. Retorinen rakenne ministerin ja toimitusjohtajan katsauksissa. Avhandling pro gradu. Vasa universitet.
- Sandell, N., Sjöblom, M. & Svensson, P. (2018) Berättelserna i "VD har ordet – i dialog med omvärlden. *Balans Fördjupning* 1, 14–17.
- Skulstad, A. S. (1996). Rhetorical organization of chairmen's statements. *International Journal of Applied Linguistics* 6(1), 43–63.
- Skulstad, A. S. (2002). *Established and Emerging Business Genres*. Kristiansand: Høyskoleforlaget AS – Norwegian Academic Press.

- Skärlund, S. (2020). Minskade kostnader och ökad lönsamhet: Hållbarhet och föredömlighet som mål och medel hos svenska företag med statligt ägande. *Sakprosa*, 12(2), 1–34.
- Swales, J. M. (1990). *Genre analysis: English in academic and research settings*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Tengblad, S. & Ohlsson, C. (2006). När VD har ordet: om förtroendeskapande kommunikation och att vara en etisk företagsledare. I: *Värdet av förtroende*. 359–383.